

N:o 49.

Ank. till Riksd. kansli den 28 April 1892, kl. 3 e. m.

Lagutskottets memorial, i anledning af kamrarnes återremiss af utskottets i andra punkten af dess utlåtande n:o 20 öfver väckta motioner om ändringar i strafflagen den 16 februari 1864 gjorda hemställen beträffande 15 kap. 24 § samma lag.

I anledning af en utaf herr *Jan Eliasson* inom Andra Kammaren väckt motion om ändring i 15 kap. strafflagen hemstälde utskottet i andra punkten af sitt utlåtande n:o 20, bland annat, hvarom icke vidare är fråga, att Riksdagen ville för sin del besluta, att 15 kap. 24 § strafflagen måtte erhålla följande ändrade lydelse:

15 kap. 24 §. Brott, som i 23 § sägs, må ej åtalas af annan än målsegande.

Enligt utskottet tillhandakomna protokollsutdrag har dess berörda hemställen blifvit af båda kamrarne till utskottet återförvisad.

Utskottet går härmed att i anledning af nämnda återremiss afgifva yttrande.

På anförda skäl hade herr *Jan Eliasson* i sin omförmälda motion föreslagit:

det Riksdagen beslutar, att i 15 kap. strafflagen, som handlar om brott mot annans frihet, må intagas en bestämmelse af följande lydelse:

Den, som förbryter sig mot annans frihet derigenom, att han, i afsigt att åstadkomma skada, medelst list, lock, hot eller tvång, förmår någon att afstå lofligt arbete, eller hindrar dess utförande, dömes till straffarbete från och med 6 månader till och med två år; samt

Bih. till Riksd. Prot. 1892. 7 Saml. 26 Häft. (N:o 49.)

att om denna framställning vinner bifall, den ifrågasatta bestämmelsen intages under § 24 och de nuvarande 24 och 25 §§ förändras till §§ 25 och 26.»

I sitt ofvanberörda utlåtande anförde utskottet, att det lika med motionären väl funne arbetarnes eget väl kräfva, att mot de upprörande kränkningar af det enskilda aftalets frihet, som erfarenheten från senare tidens arbetsinställelser i vårt land mer än en gång haft att framvisa, bereddes ett verksammare skydd, än den gällande lagstiftningen förmådde lemna, men att det emellertid icke vore nödigt eller ens för motionens syfte gagneligt att i sådant hänseende, på sätt motionären föreslagit, i lagen införa ett nytt slags frihetsbrott, hvars särskilda karakter skulle bestå deri att någon, i afsigt att åstadkomma skada, medelst list, lock, hot eller tvång, förmådde annan att afstå från ett lofligt arbete, eller hindrade dess utförande. Dels syntes nemligen den art af frihetsbrott, som i ofvan anförda 22 § i strafflagens 15 kap. karakteriserades, äfven i afseende å den strafflatitud, som funnes angifven, fullständigt täcka den speciella brottsart, för hvilken motionären förordad en särskild straffbestämmelse, och dels skulle det kraf, motionären i fråga om denna speciella art af frihetsbrott uppställt på befintligheten af en i hvarje särskildt fall bevislig afsigt att åstadkomma skada, i betänkelig grad förlama straffbudets effektivitet.

Motionären hade emellertid sjelf antydtt en annan utväg för vinnande af motionens syfte, den nemligen att ställa förevarande art af rättskränkning under allmänt åtal, och utskottet förklarade sig för sin del vara öfvertygad, att på denna väg syftmålet med motionen säkrast och bäst stode att vinna. Lika med motionären hölle utskottet nemligen före, att fruktan för hämnd eller andra under trycket af ett olidligt tvång framkallade hänsyn i allmänhet förhindrade en angivelse, som eljest icke uteblifvit, och att sålunda, derest förbrytelser af ifrågavarande slag ställdes under allmänt åtal, desamma komme att oftare än nu skedde erhålla välförtjent näpst. Då hvad utskottet sålunda *närmast* med afseende å den speciella art af rättsstridigt tvång, som motionen afhandlade, anför, syntes utskottet ega lämplighet jemväl på de öfriga frihetsbrott, som fölle inom ramen af 22 §:s straffbestämmelser, saknades emellertid giltig anledning att, på sätt motionären syntes vilja förutsätta, i afseende å åtalsrätten särskilja dem från hvarandra; och utskottet hade förty — såsom dess ofvan intagna förslag utvisade — ansett *alla* förbrytelser mot 22 § i 15 kap. strafflagen böra underkastas allmänt åtal, och sålunda *första* punkten i 24 § samma kap. utgå.

Såsom kamrarnes diskussionsprotokoll gifva vid handen, är det ut-

skottets åtgärd att, fastän motionären velat ställa under allmänt åtal *allenast* den speciella art af frihetsbrott, som hans motion afhandlade, göra förslag om en dylik utsträckning af åtalsrätten beträffande *samtliga* de i 22 § omförmälda frihetsbrotten och sålunda gå längre än motionärens framställning föranledde, som gifvit anledning till ifrågavarande återremiss.

Utskottet, som — vid det förhållande att det af motionären behandlade frihetsbrott dels fullständigt, jemväl i afseende å strafflatituden, täckes af det i 22 § karakteriserade frihetsbrott, dels ock för framtiden torde komma att spela den viktigaste rollen bland de rättskränkningar, som falla inom ramen af straffbestämmelserna i förevarande lagrum — fortfarande anser utskottets berörda åtgärd väl försvarad ur *saklig* synpunkt, vill icke förneka, att *formella* betänkligheter kunna göras gällande emot nämnda åtgärd, och att utskottet sålunda för att i allt fall bereda framgång åt motionärens framställning med hänsyn till de svårigheter, som onekligen äro förknippade med ett af motionären, jemväl i afseende å åtalsrätten, ifrågasatt särskiljande af brottsarter, tillhörande samma klass af förbrytelser, hellre bort förorda en skrifvelse i ämnet till Kongl. Maj:t, hvars pröfning af den föreliggande samhällsviktiga frågan vore obunden af den begränsning, som motionärens framställning må anses innefatta.

Deremot kan utskottet icke erkänna befogenheten af den anmärkning, som vid ärendets behandling i Andra Kammaren af flere talare rigtades emot utskottets förslag, nemligen att motionären icke ens i afseende å *det* slags frihetsbrott, som utgjorde föremål för hans framställning, skulle ifrågasatt en utsträckning af åtalsrätten. I sådant hänseende torde göra till fyllest att erinra, hurusom — oafsedt att motionären i sin motivering bestämdt uttalat sig i dylik rigtning — motionärens afsigt, såvidt nu är i fråga, tydligt framgår af motionärens förslag. Enligt detta skulle nemligen *dels* nuvarande 22 och 23 §§ qvarstå oförändrade, *dels* efter sist nämnda paragraf införas en *ny* 24 §, deri icke innehölles någon bestämmelse i syfte att inskränka åtalsrätten beträffande det i samma § omförmälda slags förbrytelse, *dels ock nuvarande* 24 och 25 §§, af hvilka den förra meddelar föreskrift rörande åtalsrätten i fråga om de i 22 och 23 §§ omförmälda förbrytelser, *icke* undergå *annan* förändring, än att deras paragrafnummer ändrades till resp. 25 och 26. Då sålunda i afseende å åtalsrätten i fråga om brott, som i den af motionären föreslagna nya 24 § omhandlas, skulle komma att saknas hvarje inskränkande bestämmelse, följer uppenbart att, i enlighet med den genom hela strafflagen följda grundsats, omförmälda förbrytelse skolat höra under *allmänt* åtal.

Hvad härefter sjelfva saken angår, har fråga inom utskottet förevarit, huruvida icke — då onekligen arbetsgifvare, mot hvars arbetare öfvas sådant tvång, att dessa nödgas afstå från sitt arbete, derigenom drabbas af förlust, och det följaktligen kan med fog ifrågasättas, att han är att anse som *måls-egande* enligt grunderna för 6 kap. 8 § strafflagen — syftet med motionärens framställning lättast vunnes medelst ett förklarande tillägg till 24 § i förevarande kapitel att äfven arbetsgifvare i fall, som här afses, är måls-egande. Vid närmare eftersinnande har utskottet emellertid låtit förslaget härom falla, enär det synts kunna befaras, att en dylik bestämmelse komme att gifva ökad näring åt den misstämning emellan arbetsgifvare och arbetare, som en inträffad arbetsinställelse redan i och för sig är egnad att underhålla.

Utskottet får sålunda, under återopande af hvad utskottet såväl i dess ofvan berörda utlåfande n:o 20 som här ofvan i ämnet anfört, i anledning af återremissen, hemställa,

att Riksdagen måtte i skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t ville taga i öfvervägande, huruvida icke allmän åklagare må berättigas att å tjenstens vägnar tala å sådana under 15 kap. 22 § strafflagen hänförliga förbrytelser, som afse att genom våld eller hot hindra annan från fortsättande af lofligt arbete, som han sig åtagit, samt derefter för Riksdagen framlägga förslag till lagbestämmelse i ämnet.

Stockholm den 28 april 1892.

På lagutskottets vägnar:

AXEL BERGSTRÖM.

Reservation

af herr *Lilienberg*, som ansett utskottet böra afstyrka bifall till motionen, samt af herr *Mankell*.